

BAKONYCSENYE

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2017.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Bakonycsernye bemutatása	4
3. Örökségünk.....	8
4. Eltérő karakterű településrészek - Bakonycsernye	14
4.1 Átalakuló településrészek	17
4.2 Új településrészek	22
4.3 Zártkertek.....	24
4.4 Külterületek.....	26
5. Ajánlások, építészeti útmutató	27
5.1 Átalakuló településrész	28
Ábragyűjtemény	
Tornácok	
Ajtók, ablakok	
Homlokzatképzés, anyaghasználat	
Részletek	
Kerítések	
Kertek	
Új épületek	
5.2 Új településrész	61
Ábragyűjtemény	
Ajtók, ablakok	
Homlokzatképzés, anyaghasználat	
Részletek	
Kerítések	
5.3 Zártkertek, külterületek.....	69
5.4 Közterületek településképi útmutatója.....	71
6. Hirdetések, reklámtáblák.....	73
Impresszum	75

BEVEZETÉS

1.

A település lényege, hogy emberek élnek benne, alapvetően társadalmi formáció. Egy adott földrajzi helyhez kötött művi és természeti elemek harmonikus egysége, mely a helyi közösség történelmének, kultúrájának lenyomata, éppen ezért minden egyes település egyedi. Változhatnak a természeti környezet adottságai, azok szerepe az idők során jelentősen átértékelődhet. A változó feltételek mellett a települést eredetileg életre hívó adottságok akár teljesen elveszthetik korábbi értéküket, a települések döntő többsége az adott helyen mégis tovább él. Miért? Mert életében egyre fontosabbá válnak az adott helyen már létrehozott művi környezet jellemzői, a helyi lakosság tudása és akarata.

Egy település egyetlen esetben szűnhet meg létezni, ha minden egyes lakója elhagyja.

Egy település soha nem tervezhető meg pontosan, és **soha nem befejezett**. Folyamatos **épülése, szépülése, fejlődése az egymást követő generációk munkálkodásának eredménye**. Minden nemzedék egy kis szeletként tud hozzátenni. Egy aprócska falu éppúgy, mint egy nagyváros, világáros mesél korábbi lakóiról, azok életéről, értékrendjükéről, ízlésükről, ugyanakkor jelen társadalmáról is.

A települések az emberi lét színteréül szolgáló furcsa és bonyolult képződmények, ahogyan maga az ember is az. Ahány ember, annyiféle természet, minden egyes egyén egyedi és megismételhetetlen, de a sokféleség mellett mégis mindnyájan emberek vagyunk. Ahány település annyiféle, de lényegében mindegyik település.

Más településekkel együtt igyekszik kiszolgálni polgárainak szellemi és fizikális igényeit, lenyomata a közösség múltjának és jelenének, tükrö a gazdasági berendezkedésnek, a közösség kultúrájának.

A település életünk színtere, benne élünk, mindennapjaink meghatározó része. *Benne születünk és nőünk fel, végül itt ér véget földi létünk. Itt vagyunk boldogok, vagy szomorúak, szárnyalunk, vagy éppen hanyatlásunk helyszíne*. Néha úgy érezzük kiszolgáltatott helyzetünk működéséből fakad, majd rájövünk, hogy esetleges hibáival együtt is **fontos nekünk, mert a miénk, mert szeretünk élni benne**, és részesei lehetünk formálásának, fejlődésének, esetleg megváltoztatásának is.

Ha egy orvos gyógyítani akar meg kell ismernie az emberi test mivoltát, minden apró részletét, összefüggését. Ha jó orvos akar lenni, fel kell tudni ismerni a betegség valódi okát, ismernie kell a legmegfelelőbb gyógymódot. Végül meg kell ismernie magát a beteget, akit gyógyítani akar. Aki befolyásolni akarja települése fejlődését, javítani akar rajta, ugyanezt a rögzös utat kell végigjárja.

Mindenkinek érdeke, hogy az élete színterét adó település megfelelő környezeti, létesítményi, intézményi feltételeket biztosítson számára. A települési társadalmat a közügyek intézésében a helyi képviselők testülete képviseli élükön a polgármesterrel. A települési társadalom nem homogén, hanem strukturálódott, és akkor működik megfelelően, ha az egyes csoportok, rétegek, valamint egyes tagjai mindannyian tudatában vannak, hogy a település az egész helyi közösségé.

A település, ahol élünk nem az enyém, a tiéd vagy az övé, hanem a miénk.

Amikor valaki a helyet, ahol él csak a sajátjának érzi, megkísérli azt saját képére formálni végül rá kell ébrednie, hogy ez lehetetlen.

BAKONYCSERNYE BEMUTATÁSA

2.

Bakonycsernye a Bakony lábánál, Mór városától 10 km-re nyugatra fekvő település, mely a Zirc felé vezető út mentén alakult ki. A település vasútállomással nem rendelkezik, autóbusszjárással a közlekedés Zirc, Mór és Székesfehérvár irányába is jól biztosított.

Bakonycsernye a Közép-dunántúli Középhegység északkeleti peremterületén található útfalu, mely a Gaja-patak völgyében 5 km hosszan elnyúló főutcájával és mellékutcaival napjainkban mintegy 3300 fő lakost számlál.

A Bakonycsernye területén talált régészeti leletek tanúsága szerint ezen a vidéken már az újkőkorból is éltek emberek. Késő neolitikus és késő vaskori élet nyomait is fellelték, a nagy Római Birodalom fénykorában is lakott vidék volt a környék.

Bakonycsernye csodálatos természeti környezetben található a Bakony ölelésében. Területén tölgy-, bükk-, gyertyán- és cserfaerdők, nagy kiterjedésű szántóföldek, szőlő parcellák egymásmellettsége teremt a falunak igazán festői környezetet a természeti tájjal együtt.

Az óvodai nevelés 2 intézményben folyik, melyek együttesen 150 gyermek befogadására képesek. Az általános iskolai nevelés helyben megoldott, a művészeti alapképzést is nyújtó intézmény 300 tanuló számára biztosít férőhelyet.

Az alapfokú egészségügyi ellátás a faluban önállóan működik, a két háziorvosi rendelő mellett fogorvosi ellátás is biztosított. A településen postaszolgálat, patika, művelődési ház és községi könyvtár is működik.

A falu életének szerves része a tíz éve minden évben megrendezésre kerülő falunap, mely az utóbbi években a térség meghatározó zenei rendezvényévé fejlődött. A Csernyefeszt színes programokkal és az elmaradhatatlan zenei koncertekkel várja a szórakozni vágyókat. A három napig tartó mulatságon minden korosztály megtalálja a maga ízlésének megfelelő produkciót.

Hosszú ideje ünnepel együtt a falu lakossága a szüret alkalmából. Kezdetben a falu főutcáján végigvonulva, újabban pedig a „Nyitott pincék” elnevezésű esemény keretében, amikor a borosgazdák saját pincéjükönél várják a borkóstolásra, sütizésre, vagy csak egy jóízű beszélgetésre vágyókat.

A település házainak együttese sokszínűséget mutat, épületei mégis békésen megférnek egymás mellett.

A település főutcáján rábukkanhatunk még néhány a XIX. században épült régi tornácos parasztházra, a település azonban kevés épületet őrzött meg az utókor számára, történeti településmag sem határolható le megmaradt épületei alapján. Az épületek többségét azonban a magyar falvakban szinte mindenhol megtalálható úgynevezett „sátortetős kockaházak” és az 1970-1980-as években épület magas lábazattal, esetleg alagsorral kialakított, földszint plusz tetőteres, sátortetős lakóházak teszik ki.

Az útifalu, másként út menti falu Magyarország területén igen elterjedt településforma, a szalagtelkes falvak egyik fajtája. A települést alkotó hosszú, keskeny szalagtelkek az átfutó út két oldalán helyezkednek el, fésűs beépítésű utcakép alakul ki az oldalhatáron álló épületeknek köszönhetően. Az úgynevezett „hosszú házas” elrendezés esetében mind a lakó-, mind a gazdasági épületek az oldalhatárra telepítve sorakoznak, az épületek tetőgerince jellemzően az utca vonalára merőleges. Az út menti falvak eredetileg mind egyutcásak voltak, az idők folyamán azonban számos közülük többutcássá bővült. Ez figyelhető meg Bakonycsernye esetében is. Az új utcák a régiből kiindulva, ferdén, görbe vonalvezetéssel, a helyi domborzati viszonyokat követve, ahhoz igazodva alakultak ki.

A falu tiszta, rendezett, portái túlnyomó többségben gondozottak. Az infrastruktúra a település egész területén teljes körűen kiépített.

A település nagy múltra tekint vissza, melyben jelentő szerepet töltenek be természeti adottságai. Szélsőséges időjárási viszonyok nem jellemzőek, a dombvidékek erdős területekben és állattartásra alkalmas legelőkben bővelkednek.

Az 1950-es években a település új lendületet nyert a környéken nyíló bányáknak, gyáraknak köszönhetően, melyek a lakosság megélhetésének biztos forrásává váltak. A szomszédos település, Balinka közigazgatási területén előbb a Kisgyónban, majd a Balinkán működő szénbánya biztos megélhetési forrása volt a bakonycsernyei bányász családoknak.

Napjainkra a Mórtól, Székesfehérvártól, Zircről, Várpalotától való távolság kevésbé dominál, előtérbe került a csendes, nyugodt természeti környezet, mely egyre jelentősebb vonzerőként jelenik meg a falu életében.

A település szerkezete organikus, spontán, a domborzati adottságok, természetes folyamatok alakították. Semmiféle geometrikus szabályosság nem lelhető fel, az utcák szövete tudatos tervezői beavatkozástól mentes. A falu főutcája hajdanán és napjainkban egyaránt igen jelentős átmenő forgalmat bonyolít le. A nőtt településekre jellemzően az utcák szabálytalanul helyezkednek el, követik a földrajzi, környezeti adottságokat, a falusi társadalom fejlődésének vetületeként, azokat érzékenyen leképezve alakultak ki az évszázadok során. Az épületek elhelyezését a terület morfológiája, domborzati viszonyai, a beépítésre legalkalmasabb mikrokörnyezet határozta meg. Az utcák az épületek közt spontán kijárt utak nyomvonalán alakultak ki.

A falu utcái a külterület dűlőútjaiban folytatódnak. A külterületek jellemzően mezőgazdasági területek, főként legelők, erdőségek. A zártkerti részek lankás domboldalai kiváló adottságokkal rendelkeznek szőlő, gyümölcsös és kiskertek kialakításához, így ezeken a részeken nagy számban alakítottak ki ún. „zártkert”-i ingatlanokat, melyeken főként a szőlőtermesztés jellemző.

Bakonycsernye

A falu apraja-nagyja az év folyamán folyamatosan vehet részt az önkormányzat, az egyház és más szervezetek rendezvényein. Ilyenek a különböző tanfolyamok, a majális, az adventi időszak is többek között.

A település életében jelentős szerepet tölt be a sport. A világháborúk után a faluban szerveződő futball csapat egyre jobb eredményeket ért el, a Balinkán működő bánya háttérrel teremtett a csapat fejlődéséhez, megalakult a Bakonycsernyei Bányász Sport Egyesület.

Az aktív pihenésre vágyók is megtalálják a teret a kikapcsolódáshoz, a környező erdőkben kiépített túraútvonalak tartalmas időtöltést biztosítanak a szabadban.

A természet közelségére, de kevésbé aktív mozgásra vágyók 1992 óta a Bakonycsernyei Horgász Egyesület jóvoltából két halastavon is gyönyörű környezetben horgászhatnak.

Településképi Arculati Kézikönyv 2017.

ÖRÖKSÉGÜNK

3.

Újkőkori, késő neolitikus, majd a késő vaskorból származó eszközöket is találtak a környéken régészeti kutatók, a nagy Római Birodalom fénykorában is emberek által lakott terület. A középkorból már több mint húsz településnév ismert a mai közigazgatási területén, melyek Bátorkő várához tartoztak. Ezek egyikét, Dolosdot már egy 1082. évi okmányban is megemlítik, 1275-ben a Cseszneky család birtokaként említik. Magát Csernyét a középkorban, 1341-ben említik először írásos emlékek. Ez alapján a településen akkoriban néhány kismemesi család, és az Újlakiak jobbágysai éltek.

A török időkben Csernye és a területen található kisebb települések elnéptelenedtek, a terület visszanyeri természetes képét.

Csernye újraépítése több lépcsőben történt 1724-1726 között a Nyitra és Trencsén vármegyei felvidéki szlovákokkal. Ők sok más mellett a szlovák anyanyelvet is magukkal hozták a berencsi és csejteji uradalmakból. Az erdészeti gazdálkodás szakmai fogásait, a föld és szőlőművelés alapjait szintén ők teremtették meg a faluban. A Zichy grófok, Bátorkő urai biztosították a lutheránus vallás gyakorlását, templomot és iskolát építhettek. A vallás a település életében ettől kezdve igen nagy szerepet kap, a lakosság jelentős része ma is vallásgyakorló. Az első kőtemplomot 1785-86-ban építették a községben.

A falu fejlődésnek indult, és 1730-ban már elérte a 300 főt a csernyei lakosok száma. A folyamatos növekedésnek köszönhetően a XIX. század elejére Veszprém vármegye legnépesebb falujává nőtte ki magát. A lakosság 80 %-a lutheránus, 20%-a katolikus vallásgyakorló volt, a szlovák és magyar lakosság békében élt egymás mellett a településen.

1810 januárjában földrengés rázta meg Mórt és környékét, melynek hatása Bakonycsernyét is elérte, több ház, és a templom is megrongálódott.

Az 1848-as forradalom és szabadságharc móri ütközetét a falu lakossága a környező dombokról figyelte.

1862-ben tűzvész pusztított a településen. A vörös ördög elpusztította a falu egy részét, jelentős károk keletkeztek, a templom harangjai is megolvadtak. Az evangélikus egyházközség jelentős kölcsönt vett fel a károk helyreállítására, a templom újjáépítésére. A munkálatok végeztével a templom befogadóképessége 800 főre emelkedett, az ekkor elhelyezett padokat ma is megcsodálhatjuk. A templom orgonája 1867-ban készült Silbermann felépítésű orgona, melyből csak kevés található az országban, s mely egy felvidéki brezovai orgonakészítő műhelyéből került ki.

Bakonycsernyére nem a kedvező gazdasági adottságok jellemzőek, mezőgazdasági művelésre alkalmas földje kevés van, inkább az erdős területek, a legelők jellemzőek a területre. A mezőgazdaság kedvezőtlen helyzetével ellentétben fejlődésnek indult a kézműipar, a fonás, a szövés, a kosárkötés nyert teret. Az itt készült kosarakkal a fél Dunántúlt ellátták. Az ipari fejlődés kezdetével a Zichy család végleg kiszorult a területéről, helyét új nemesi családok foglalták el.

A könnyebb pénzszerzés reményében a lakosság jelentős része kivándorolt a tengerentúlra.

Az I. világháború megtizedelte a falu férfi lakosságát, akiket az olasz frontra vezényeltek, s ahol sokan hősi halált haltak.

Az 1920-as évektől a környéken több szénbánya nyitotta meg kapuit, mely a helyi lakosság számára biztos keresetet, megélhetést jelentett. Bakonycsernye bányászközséggé fejlődik, az infrastruktúra jelentős ütemben épül ki a településen, a Gaja-patakon több vízimalmot is létesítenek ebben az időszakban. A lakosságszám növekedésével az elemi iskola befogadóképessége kicsinek bizonyult, így az evangélikus gyülekezetnek köszönhetően 1931-ben felavatták az új tanítói lakással is rendelkező oktatási intézményt.

A II. világháború 1945 márciusában a településen is pusztít.

Az 1947-48. évi magyar-szlovák lakosságcsere a települést és az evangélikus közösséget is hátrányosan érinti.

1970 júliusában a településen nagy árvíz pusztít, mely során a Gaja-patak hídjai jelentősen megrongálódnak, néhányat újjá is kell építeni.

1974-ben ünnepelte a település fennállásának 250. évfordulóját, megjelent a település történetéről egy könyv, megalakult a szlovák Hagyományőrző Asszonykórus.

A község vallásos élete igen színes képet mutat. A történelmi felekezetek mellett megtalálható a Nazarénus Gyülekezet, az Evangéliumi Pünkösdi Közösség, a Hit Gyülekezete és a Keresztyén Testvérgyülekezet is.

A sport és szabadidős tevékenység a község életében igen meghatározó, és már 60 éves múltra tekint vissza. A 800 m² alapterületű, iskolai tornacsarnok az év minden szakában jól kihasznált.

1994-ben megválasztásra került a helyi Szlovák Kisebbségi önkormányzat is felvállalva a hagyományőrzést és szlovák nyelvapolást. Az ősi kulturális emlékek, értékek megőrzésére jelenleg kialakításra vár a Szlovák Közösségi Ház.

Bakonycsernyétől 4 km-re található XV. századi Csikling vár rommaradványai.

A község jelentős műemlékei a XVIII. Században épült barokk stílusú evangélikus és katolikus templom.

1997-ben felavatták a falu címerét és zászlaját.

2000-ben az Ady Endre utcában felavatták a „Millenniumi Park”-ot, majd a 2003-as Balinkai bányabezárást követően a Bakonycsernyei Önkormányzat a sportpálya melletti területen létrehozta a Bányász Emlékparkot.

Templomok:

Evangélikus templom

Bakonycsernye újratelepítése 1724-1726. között több lépcsőben történt Nyitra és Trencsén vármegyei felvidéki szlovákokkal. Bátorkő urai, és a Zichy grófok is biztosították az evangélikus vallás gyakorlását, a csernyeiek templomot és iskolát építhettek. A gyülekezet első megválasztott lelkésze Schwarzwaldler Jeremiás volt.

Az első kőtemplom alapjait 1785-ben rakták le, és 1786-ban készült el, melynek formai megjelenése közelítően megegyezett a maival, a torony építése csak 1816-ban fejeződött be.

Az 1810-es móri földrengés a templomot is megrongálta. A XIX. században a lakosság 80%-a evangélikus, 20%-a a katolikus felekezet híve volt. Az 1862-ben pusztító tűzvész alkalmával a templom harangjai megolvadtak, komoly károk keletkeztek. A felújítás után a templom befogadó képessége 800 főre emelkedett.

A templom Silbermann felépítésű orgonája 1867-be készült egy felvidéki brezovai orgonakészítő műhelyben.

Bakonycsernye evangélikus temploma késő barokk stílusú, téglány alaprajzú, a hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentéllyel. A településközpontban, a lelkészlak kertjében lévő kis dombon szabadonállóan helyezték el a homlokzati síkban órapárkányos toronnyal épület, országos műemléki védelem alatt álló csodás templomot, melyet a szentély felől kontyolt, cserép héjalású tetővel építettek.

A főhomlokzat két pilaszterrel tagolt, középtengelyében kőkeretes bejárati kapu hívogat zárókövében 1816-os építési dátummal. A kapuzat felett téglány alakú ablak, melynek két oldalán üres, félköríves záródású szoborfülke látható. A hajóhoz a torony törtívű párkánnyal kapcsolódik. A templomtorony négy oldalon félköríves záródású ablakok találhatóak. A hajók homlokzati nyílaskiosztása megegyezik, a hat szegmensívű ablaknyílást két sorban helyezték el, a torony felőli részen félköríves szoborfülkét alakítottak ki. A két hajó külső homlokzatának egyetlen különbsége, hogy a bal oldali homlokzat középtengelyének földszinti nyílása ajtó. A templom szentélye nyílások által tagolatlan kialakítású.

Katolikus templom

A katolikus templom Bakonycsernyén az 1700-as évek óta van jelen. Nagyobb számban az 1750-es években érkeznek a településre. Zichy gróf tiszttartói, intézői római katolikus vallásúak voltak, az általuk Bakonycsernyére kerülő iparosok is az ő vallásukat gyakorolták. A földesúr a tiszttartó szorgalmazására katolikus templom és iskola építésébe kezdett. A csernyei hívek munkájukkal, anyagi támogatásukkal is hozzájárultak az építkezéshez. Az összefogás eredményeként 1833-ban a település katolikus hívei felszentelték a római katolikus templomot.

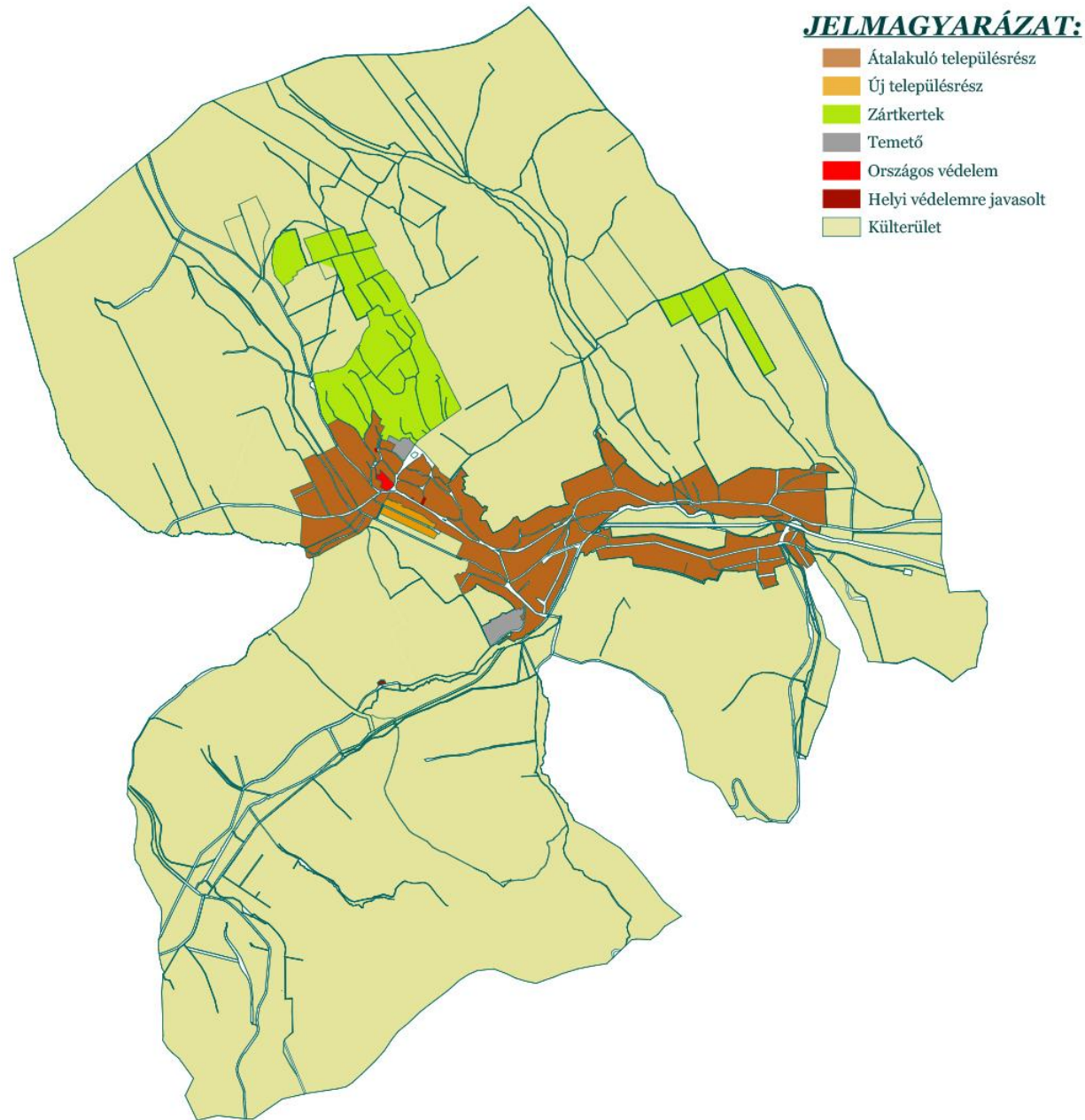
A templom restaurálására 1901-ben a várpalotai grófok jóvoltából kerülhetett sor, a katolikus vallásúak száma egyre nőtt Bakonycsernyén.

A XIX. században épült 11x5 méter méretű templom védőszentje Szent Anna, a Boldogságos Szűz Mária édesanyja. A külső megjelenését tekintve egyszerű tömegű kis templom bejáratát a bejárat két oldalára helyezett oszlopok és a föléjük helyezett tető tesz hangsúlyossá. A helyi védelem alatt álló templom szabadonállóan telepített, szolid megjelenésével szinte beleolvad az utcaképbé. Az épület maga pala fedésű, nyílásai íves záródásúak. A torony fémlemez fedéssel készült, a rajta megjelenő nyílások téglány alakúak. A bakonycsernyei Római Katolikus templom főoltára értékes barokk munka.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

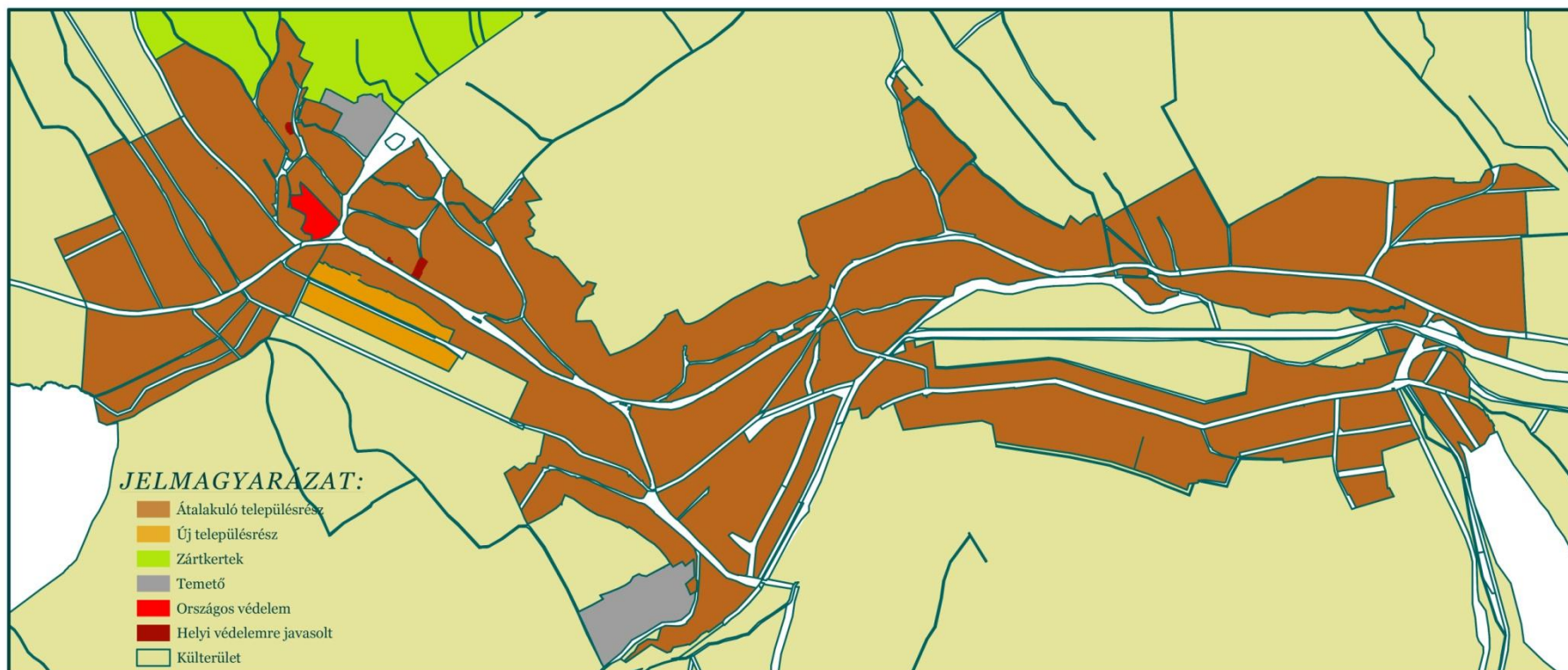
4.

Bakonycsernye központja, „magja” az evangélikus templom környéke volt. Ezt az első katonai felmérés során készült térkép is bizonyítja. Az idők folyamán a régi parasztházak erről a területről is „kikoptak”, a terület a főutcához és a mellékutcaéhoz hasonlóan építészeti igen színes képet mutat. Ennek hatására nem határolható le történeti településrész, a falu nagy része az eredeti faluközponttal együtt **Átalakuló településrész**ként jelenik meg.

Az **új településrész** a főutcával párhuzamosan kialakított Fenyő utca, önkormányzati telkekből álló új településrész. Beépítettsége még csekély, így építészeti jóval tágabb mozgásteret biztosít a „modern” megjelenésű lakóépületek kedvelőinek.

Bakonycsernye

A **Zártkertek**, az úgynevezett szőlőhegy a közigazgatási terület jelentős hányadát teszik ki. Manapság már elhanyagolt parcellák is akadnak, de a többség még napjainkban is művelt terület. A lankás lejtők kiválóan alkalmasak szőlő- és gyümölcsstermesztésre. A borászat meghatározó a helyi gazdák körében, s a falu életének fontos eseménye az ő munkásságukhoz kötődő „Nyitott pincék” elnevezésű, szürethez kapcsolódó esemény.

A **Külterületi** részeken mezőgazdasági művelésre alkalmas, jó minőségű földterületet keveset találunk. A helyi gazdák a környező gyengébb minőségű, legelőként hasznosított földjeiken állattartással foglalkoznak. A település déli része erdőterülettel fedett, mely aktív kikapcsolódásra vágyók számára kiváló túraútvonalakat biztosít, az erdők állatvilága is igen gazdag. A falu északi részén kialakított két horgásztó a helyi horgászegyesület munkásságának eredményeként festői környezetben biztosít nyugodt pihenést, kikapcsolódást.

Településképi Arculati Kézikönyv 2017.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

4.1

Bakonycsernye átalakuló településrészén is megbújnak még a XIX. században épült öregedő, tornácos parasztházak, de nem ezek határozzák meg a falu építészeti karakterét. Itt már jelen vannak az 1960-as évek típusai alapján készült lakóépületek, melyek még hajznak a régi parasztház elrendezésére, de gyakran kibővülnek egy előszobával.

A bányásztelepüléssé fejlődés, a jobb mód, magasabb életszínvonal hatására a település fejlődésnek indul, nagy számban jelennek meg az alagsorral, magas lábazattal épülő „sátortetős kockaházak”. Az 1980-’90-es évek magasabb, nyeregtetős családi háza is helyet kapnak a főútcán ugyanúgy, mint a domborzati adottságokat követő, organikus vonalvezetésű mellékutcákban. Napjainkra a kétszintes, vagy magas lábazattal, tetőtér beépítéssel létesülő családi házak határozzák meg az utcaképet, s ezek árnyékában megbújva találhatunk rá a megmaradt kis parasztházakra, mint apró ékkövekre. Az átalakuló településrészén is elvárás a közvetlen környezethez való illeszkedés a tömegalakítás, anyaghasználat és a tetőforma vonatkozásában egyaránt.

Középületek, intézmények Bakonycsernyén

ÚJ TELEPÜLÉSRÉSZ

4.2

A Bakonycsernyei Önkormányzat törekvése a faluban élő fiatal lakosok helyben történő letelepítése, illetve új lakosok csábítása a településre, melyhez a megfelelő ösztönző rendszert is kialakította a falu vezetése. Törekvésük eredményeként új utca kialakítására került sor a központ közelében, de kevésbé forgalmas helyen. Az általános iskola mögött felépült a 24 garzonlakást magában foglaló Fecskeház. A társasházban kialakított lakásokra elsősorban fiatal párok pályáznak, akiknek a lakhatása jelenleg nem megoldott. Az önkormányzat a pályázat nyertesei számára öt éves időtartamra biztosít lakhatást, mely alatt kedvező feltételek mellett teremthetik meg saját lakásukhoz az induló tőkét. A bérleti idő lejártá után az utcában kialakított önkormányzati ingatlanok bármelyikéhez kedvező áron hozzájuthatnak saját otthonuk felépítéséhez.

ZÁRTKERTEK

4.3

A bakonycsernyei zártkertek területe igen meghatározó a település lakott területének méretét figyelembe véve.

Fekvésüknek köszönhetően a lankás domboldalak kedvező adottságai miatt a helyi lakosság körében igen kedvelt a szőlőtermesztés. A falu életének szerves részét alkotja a minden ősszel megrendezésre kerülő „Nyitott pincék” elnevezésű borkóstoló, mely a hajdani szüreti felvonulást váltotta fel a településen. Ennek keretében az érdeklődők előtt a helyi boros gazdák megnyitják pincéik kapuját, finom borokkal, harapnivalóval invitálják az érkező vendéget.

Számos helyen fedezhetünk fel gyümölcsfákat, gyümölcsösöket telepítve. Kedvelt a cseresznye, meggy, sárga- és őszibarack, az alma és a körtefélék is.

KÜLTERÜLETEK

4.4

Bakonycsernye közigazgatási területe igen színes, szemet gyönyörködtető képet fest elénk. A csodás természeti környezet látványa keretezi a faluképet, melynek háttérét a Bakony erdőségekben gazdag hegyvonulatai adják.

A település két igényesen kialakított és példaértékűen gondozott horgásztóval büszkélkedhet a falu külterületi részén, ahol az ilyen érdeklődési körrel rendelkezők számára tartalmas, nyugodt kikapcsolódást, akár kempingezési lehetőséget biztosít a Bakonycsernyei Horgász Egyesület.

A faluhoz tartozó erdőterületek az aktív kikapcsolódásra vágyók igényeit elégíti ki. Naggyón és Kisgyón erdőterülete igen kedvelt a túrázók körében, több turista út, ösvény szeli át az erdőt, melyek közül a legismertebb az országos kék túra útvonala.

Az erdő területén a vadászni vágyók igényeit is ki tudják elégíteni, a környék vadállománya igen gazdag, kiváló minőségű.

AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

5.

Bakonycsernye hegyes-dombos vidéken alakult ki, fejlődését, növekedését jelentős mértékben meghatározzák és meghatározták a földrajzi, természeti adottságok. A több évszázados fejlődés eredményeként a természettel harmonikus egységet alkot. Szerves része az épített környezet, melyet mi emberek évszázadok során formáltunk olyanná, amilyen.

Bakonycsernye átalakuló településrészén a balinkai bánya működése idején meginduló fellendülés hatására nagy számban jelennek meg az alagsorral, magas lábazattal épülő „sátortetős kockaházak”. Az 1980-’90-es évek magasabb, nyeregtetős családi házai is teret nyerne. Napjainkra a kétszintes, vagy magas lábazattal, tetőtér beépítéssel létesülő családi házak határozzák meg az utcaképet, s ezek közt bújik meg néhány XIX. században épült parasztház. Az épületek színvilága visszafogott, fedésük jellemzően cserép vagy pala. A tető hajlásszöge közel azonos. Leggyakoribb a nyeregtetővel történő fedés és a sátortetőtető. A kerítések főként fából, vagy kovácsoltvasból készültek, részben tömörek, vagy áttörtek.

A hosszú évek során kialakult jellegzetes településképi megőrzésének titka, hogy mind a jelenlegi, mind a jövőbeni lakók, valamint a település életében, formálásában szerepet vállaló építészmérnökök, településtervezők, kerttervezők megfelelő mértékű alázattal viseltessenek a település iránt.

Értjük ez alatt, hogy a kedves tulajdonos ne akarjon a szomszédénál magasabb, díszesebb, nagyobb, másabb épületet, csak azért, hogy „más” legyen, „több” legyen. Erényeként, mint a helyi közösség tagja építsen a környezethez illő méretű és megjelenésű épületet gyarapítva a falu jelenlegi értékeit. Tervezői részről elvárás, hogy ne az önmegvalósítás, hanem a helyi értékek védelme, megőrzése, továbbvitele legyen az irány, ezáltal példát állítva a társadalom, a jelen embere elé.

A Településképi Arculati Kézikönyv ezen fejezetében szeretnénk mind építetők, mind tervezők részére segítséget nyújtani oly módon, hogy igyekszünk bemutatni az egyes településrészekre jellemző, kialakult építészeti megoldásokat. Emellett ajánlásokat teszünk a telepítésre, épületek megjelenésére vonatkozóan. Reményeink szerint ezek segítséget nyújthatnak mindenki számára, hogy Bakonycsernye a jövőben tovább gyarapodhasson, építészeti értékekben gazdagodjon.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK –

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRESZ **5.1**

TELEPÍTÉS – Átalakuló településrész

Az átalakuló településrészen a beépítés oldalhatáron álló, az épületek elhelyezése előkert kialakításával történt. A lakóépületek gerince a legtöbb esetben az utcára merőleges, található azonban az utcával párhuzamosan futó gerincet is, illetve helyenként megjelennek az épülettömeg hatására kialakult egyszerűbb összetett tetőformák.

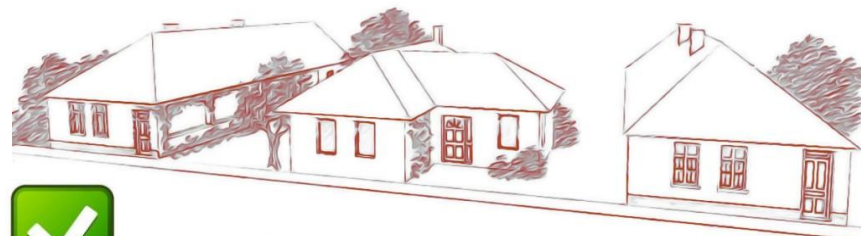
Nem megengedett az ingatlanon nagymértékben, indokolatlanul „hátrahúzott”, az utca vonalától elforgatott rendszerű elhelyezése az épületnek. Új épület telepítésénél minden esetben vizsgálni kell a közvetlen környezetet, az ahhoz való illeszkedés kívánatos.

MAGASSÁG – Átalakuló településrész

Bakonycsernye átalakuló településrészén az épületek magassága igen változatos képet mutat. Mint az ország szinte minden falujában, itt is megtalálhatók a magasabb lábazattal kialakított „sátortetős kockaházak”, és az 1980-90-es évek nyeregtetős, tetőtér beépítéses épületei, melyek szomszédságában helyenként a földszintes parasztházak is jelen vannak.

Új épület elhelyezésekor a magasság tekintetében is vizsgálendő a közvetlen környezet, valamint az utca összképe. Az illeszkedés minden esetben elengedhetetlen a Helyi Építési Szabályzat és az országos jogszabályok előírásainak, szabályozásának betartása mellett.

TETŐHAJLÁSSZÖG – Átalakuló településrész

Az átalakuló településrészen az épületek tetőhajlásszöge 35-45° között változik. Foghíjbeépítés, vagy bontást követő új épület elhelyezése esetén az új házaknak hasonló, annak a közvetlen környezetben található, szomszédos épületek tetőhajlását figyelembe véve kell megépíteni.

A túlzottan alacsony, kis hajlásszögű, lapos tetős és a merdek, nagy hajlásszögű tetők sem illeszkednek az utcaképbe, ezért alkalmazásuk nem megengedett.

Új építési telkek esetében az ott létesíteni kívánt épületek tetőhajlásszögének is a településen jellemző mértékűnek kell lennie, túlzottan kis hajlásszög, lapos tető, illetve nagy hajlásszögű tető nem megengedett.

Amennyiben az újonnan kialakult utca természeti adottságainak köszönhetően igen szép kilátást biztosít akár a falura magára, akár a környező természeti tájra tetőterasz kialakítása lehetséges, az épület azonban jellemzően magastetős kialakítású maradjon.

TETŐFORMA – Átalakuló településrész

Bakonycsernye átalakuló településrészén az épületek tetőformálása egyszerű, de igen sokszínű képet mutat. Többségében a sátozott és nyeregtető van jelen, de csonkakontyos megoldást, is találhatunk.

Új ház építésekor a közvetlen környezet, szomszédok tetőformájához való illeszkedés elvárás.

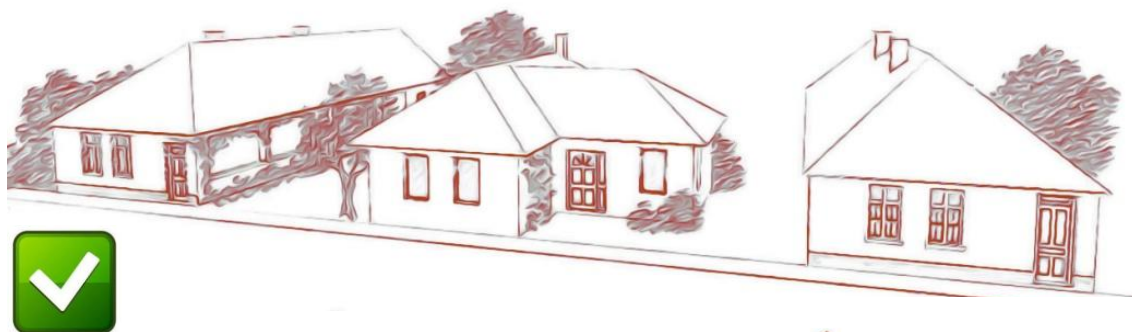
Egy olyan építési telekre, melynek szomszédságában kontyított épületek állnak ne telepítsünk tördelt, széttagolt tetőformájú házat, nyeregtetővel fedett épületet, helyette kontyolt tető kerüljön az épületre.

Amennyiben az építési telek körül nyeregtetős lakóházak jelennek meg ne kerüljön oda tördelt tetőforma, kontyított alkalmazása helyett nyeregtető, összetett nyeregtető, esetleg eltolt nyeregtető alkalmazásával illeszkedjünk az utcaképhez.

Egyszerű tetőforma mellé egyszerű, a tördelt tetőforma szomszédságába tördelt, összetett tetőformájú lakóházat tervezzünk.

TETŐFORMA – Átalakuló településrész

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK – Átalakuló településrész

Bakonycsernye átalakuló településrészén a vakolt homlokzatok dominálnak, helyenként megjelenik a terméskő lábazat, a téglaburkolat.

A vakolt lakóházak színvilága igen változatos, rikító színeket azonban ritkán találunk, leginkább a visszafogott szín- és anyaghasználat jellemző. Éppen ezért nagyon fontos a közvetlen környezethez való illeszkedés ezek tekintetében. Minden esetben pasztell színeket alkalmazunk, illetve a hagyományos fehér színt részesítjük előnyben.

Nem elfogadható a rikító színek, giccses homlokzati elemek, valamint az élénk színű, fémes fényű fémlemez fedések és burkolatok alkalmazása. A homlokzat túlnyomó részén a település arculatához illően a vakolt felületek dominálnak.

Terepalakítás, tájba illesztés – Átalakuló településrész

Bakonycsernye átalakuló településrészén az utcák, a település szövetének alakulásában meghatározó szerepet tölt be a természeti táj, a domborzati adottságok. Sok esetben keskeny nyomvonalú, meredek utak vezetnek egy-egy épülethez, melyek telepítésénél is figyelembe kellett venni a telek domborzati viszonyait. Mivel a falu dombos területen fekszik gyakran lejtős telkek alakultak ki.

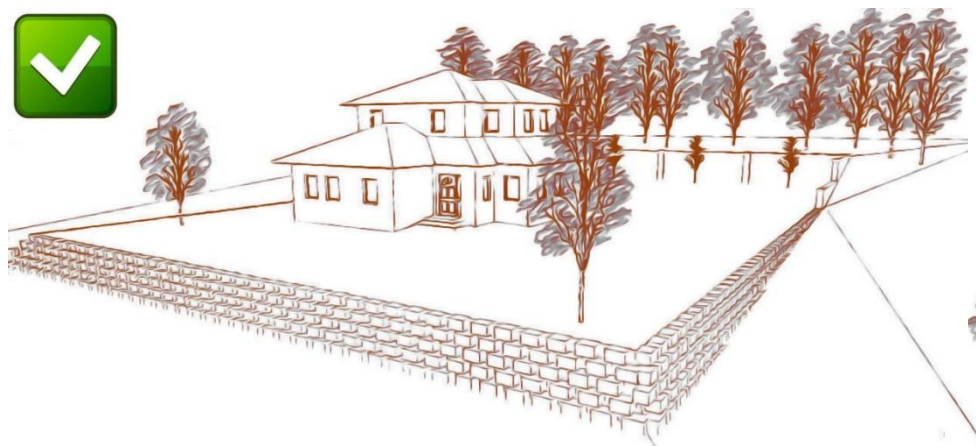
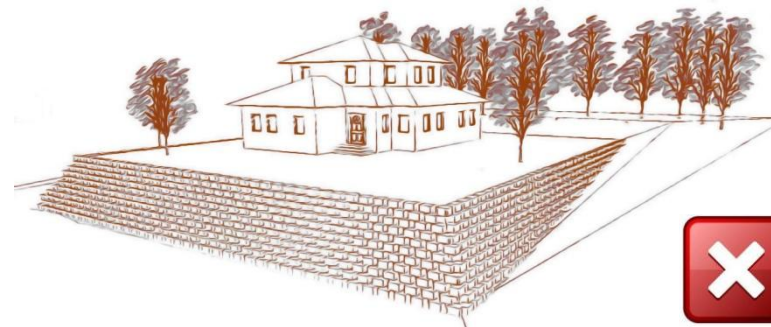
A jövőben létesíteni kívánt épületek, illetve épület bővítmények tervezésekor tartsuk szem előtt a terep adottságait.

Nem megengedett az épületek „földbevágása”, ez kedvezőtlen helyzetet idéz elő, hisz a csapadékvíz megáll a területen, nem tud természetes módon lefolyni. Így a kert rosszul használhatóvá válik, rosszabb esetben az épületszerkezeteket is károsíthatja, veszélyeztetheti a felgyülemelő víz.

Ennek ellentétéként a telek feltöltése, ezáltal az épület kiemelése a szomszédos házak közül sem megengedett.

A telepítésnél törekedjünk a telek adottságait figyelembe véve épületeinket eleve a terepbe illeszteni, így remek kertkapcsolat alakul ki, valamint a földmunka is jelentősen csökkenthető.

Másik megoldásként a családi ház részleges bevágását javasoljuk a terepbe, melynek előnye, hogy a kitermelt föld a szükséges helyre visszatölthető. Az épületet nem emeljük ki túlzott mértékben a környező házakhoz képest, másrészt a földmunka is jelentősen csökkenthető, minimális lejtésű telek hozható létre.

TORNÁCOK – Átalakuló településrész

A tornác a magyarság házain gyakorta fellelhető népművészeti elem. A tornác a parasztház udvar felőli oldalán megjelenő fedett-nyitott tér, mely átmenetet képez a külső és belső terek között. Gyakorlatilag az épület homlokzatán megjelenő, oszlopokkal, pillérekkel alátámasztott tető alatti nyitott folyosó.

Bakonycsernye átalakuló településrészén a népi építészet ezen jellegzetes eleme a megbúvó néhány parasztház jellegzetes eleme.

A tornác kialakítási lehetőségének palettája igen széles. Az oszlopok, pillérek készülhetnek a házzal megegyező anyagból, de akár fából is. A tornác végigfuthat a lakóépület teljes hosszában, vagy csak egy szakaszon, esetleg lopott tornácként jelenik meg a ház bejárata előtt. Találunk teljes magasságú oszlopokat, pilléreket, illetve mellvédfallal kombinált változata is jelen van.

A parasztházak tornáca igen praktikus célokat szolgált. Megfelelő tájolás esetén a nyári hőségben árnyékolt, míg a téli időszakban biztosította a mindennapokhoz nélkülözhetetlen napfény épületbe jutását. Bármilyen időjárás esetén a szabadtéri tartózkodás lehetőségét megadva fontos tere volt az emberi életnek, ahogy napjainkban is azzá válhat.

Bakonycsernyén az 1900-as évek második felében épült lakóházaknál is gyakran fellelhető építészeti elem, mely fedett teraszok, tetőtér beépítésű épületeken erkély formájában jelenik meg. Ezek igényes kialakításúak, szépen gondozottak, a lakók gyakran egynyári növényekkel díszítik otthonuk bejárati részén.

Új épületeink esetében is célszerű egy tornácos kialakítású lakóépület lehetőségének vizsgálata, átgondolt, újszerű megjelenése a családok mindennapjainak meghatározó részévé válhat, másrészt a népi hagyományt továbbörökítve megőrzi az építészeti elem lényegi voltát a következő nemzedékek számára.

AJTÓK, ABLAKOK – Átalakuló településrész

Hogy mitől szép, tetszetős egy épület igen nehéz szavakba önteni. Lényegében egy igazán szép ház kimondva vagy kimondatlanul tetszik társadalmunk tagjainak.

A szépség igen bonyolult fogalom. Minden esetben vizsgálnunk kell magát az egészet, annak részleteit, és az egyes részletek kapcsolatait, összefüggéseit. Amikor ezek összhangja, harmóniája megvalósul nagy valószínűséggel kimondható: „IGEN, ez valóban SZÉP!”

Nincs ez másként környezetünk, épületeink esetében sem. A ház homlokzata gyakorlatilag egyik oldalának nézete, rajza. Az épület utca felé mutatott képe annak főhomlokzata. Az épület képét, jellegét meghatározza tömegének egésze, illetve az egyes homlokzatok, részletek. A homlokzaton minden esetben nyílások jelennek meg, melyek ajtók, ablakok formájában tagolják, osztják azt, ezáltal meghatározva az elénk táruló összképet, a ház hangulatát. Az épület ablakok és ajtók által nyit a külvilág felé, ezért is különösen fontos a megfelelő nyílászárók alkalmazása.

A megmaradt parasztházak esetében jellemzően hosszúkás kialakítású, keskenyebb ablakok figyelhetők meg. Jól megfigyelhető az ajtók, ablakok hagyományos kialakítása, megjelenése. A parasztház főhomlokzata minden esetben szimmetrikus kialakítású, az évszázadok fejlődésének köszönhetően arányrendszere egyszerűen tökéletes. Az utcafronton kétszárnyú, két vagy három osztású ablakok jelennek meg.

Bakonycsernyén az átalakuló településrész házainak sokszínűsége nyílászáróikon is visszaköszön. A később épült házak esetében a nyílások méretének jelentős növekedését figyelhetjük meg, megnövelt méret miatt gyakori az osztott ablak. Anyagukat tekintve egyaránt jelen van a modern korra jellemző műanyag ablak, valamint a fa nyílászáró is. Az időjárás elleni védekezésre redőnyök, zsalugáterek szolgálhatnak.

Új építés, nyílászárócsere esetén törekedjünk a környezethez való illeszkedésre, lehetőségeinkhez mérten a fa kivitелű ajtókat, ablakokat részesítsük előnyben.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT – Átalakuló településrész

Az épített környezet meghatározója minden esetben az épületek tömegformálása, illetőleg homlokzati kialakítása. A homlokzat hangulatát a kialakításánál használt anyagok határozzák meg.

Bakonycsernye területén jellemzően a fehér, visszafogott, paszterszínű vakolt felületek jelennek meg, helyenként kő- vagy téglalaburkolattal. Jelen vannak az igényesen megmunkált faszerkezetek, tetőfedő anyagként a cserép, illetve pala a jellemző. A megjelenő kő lábazatok időt állóbbak, ezért is jelenhettek meg.

Új épület létesítésekor, meglévő felújítása során minden esetben figyelembe kell venni a közvetlen környezetben található épületeket, az azokhoz való illeszkedés elvárás, túldíszített, kirívó színű homlokzatok létrehozása nem kívánatos a területen.

RÉSZLETEK – Átalakuló településrész

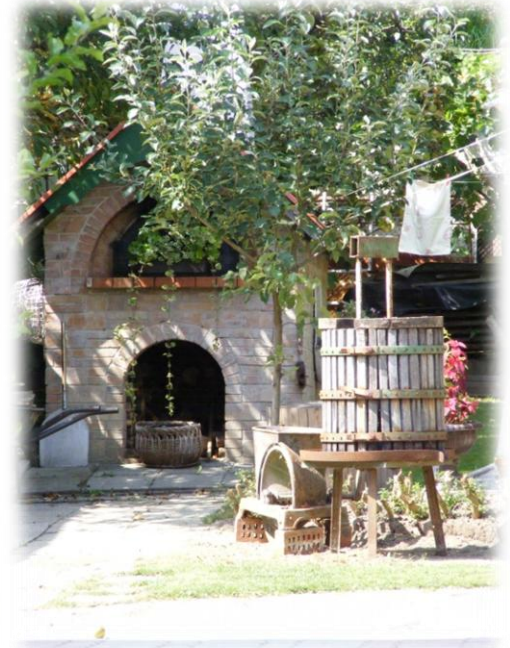
Nem csupán épületeink, hanem a hozzájuk tartozó porták felfedezése is izgalmas kaland, részleteinek gazdagsága első pillantásra gyakran nem is szembetűnő, mégis óriási szerepük van az összkép kialakulásában.

A kert növényzete több funkciót is betölthet. Egyrészt gondozottsága, igényes kialakítása fokozza a természet sokszínűségének élményét. Hisz minden évszakban változó színük, formájuk, méretük folyamatos változást biztosít az épület állandóságának ellenpontjában mindig új megvilágításba helyezve azt. Másrészt az épület díszévé válhatnak, miközben a nyári forróságban árnyékoló szerepet töltenek be.

Több udvaron napjainkban is fellelhetők a múlt hagyatékaként az ásott kutak, melyek a kert díszévé, domináns elemévé válhatnak.

KERÍTÉSEK – Történeti településrész

A kerítések, korlátok, postaládák, lámpák az épületek kiegészítőiként alkotják az összkép részét. A színek harmóniája, az anyagok változatossága, gondos kiválasztása az egész harmóniájának megteremtése szempontjából nélkülözhetetlen.

A telekhatárra, utcafrontra kerülő kerítés határvonal a közterület és az adott porta közt, ugyanakkor kapcsolatot is teremt avval. A térelválasztás eszközeként találkozhatunk tömör és áttört kerítésekkel egyaránt. Ezek átlátást, betekintést engednek, vagy épp ellenkezőleg a lakók magánéletének védelmére térfalként állnak a kíváncsi tekintetek útjába.

A településen főként áttört fa, vagy kovácsoltvas kerítéseket találunk. Az áttört felületeknek köszönhetően az előkert és a homlokzat jól látható.

A kerítések, kapuk az érkező vendég fogadásának színterei, kialakításukra már elődeink is igen nagy hangsúlyt fektettek. A fogadtatás, első benyomás igen fontos mindannyiunk számára, ezért kapuink, kerítéseink álljanak összhangban egymással és az épülettel, ne legyenek hivalkodók, esztétikus megjelenésükkel invitálják a látogatót.

KERTEK – Átalakuló településrész

A ház, az ember kapcsolatát a természettel elsősorban a kert által teremtjük meg. A Bakonycsernyén jellemző hosszú szalagtelkek lehetőséget adnak egy elülső „díszkert”, a hátsó, rejtettebb részeken konyhakert kialakítására.

A kert az épített környezet része, mindennapi életünk nélkülözhetetlen közege. Elengedhetetlen az épület és a hozzá kapcsolódó kert hangulatának, stílusának egysége, harmóniája. A kertben létesített építmények az épülettel azonos, harmonikus anyagokból készüljenek, esetlegesen a kert növényzetével takartan is kialakíthatjuk őket.

A kerti építményekkel ellentétben törekedjünk arra, hogy a domináns elő- és oldalkertben alacsony növésű, dekoratív növényeket helyezünk el, melyek a lakóépület homlokzatát nem takarják. Ennek érdekében legfeljebb 1,20 méter magasságot érő cserjék, illetve lágyszárú növények telepítése ajánlott. Színes virágú évelők, egynyári növények valóságos ékkövei lehetnek kertünknek. Az udvarokba javasolt közepes méretű, laza ágazatú fákat telepíteni, melyeket főként az épület déli oldalára ültessünk, így természetes módon árnyékolva az udvari homlokzatot.

A kertek további meghatározói a burkolt felületek. Törekedjünk vízáteresztő burkolatok készítésére, a feltétlenül szükségesnél nagyobb felületeken ne alkalmazzuk azokat. Törekedjünk a minél nagyobb zöldfelületek megtartására, gondozására.

A kert területén térlehatárolásra növényekből létrehozott alacsonyabb támfalakat, áttört kerítéseket alkalmazzunk.

ÚJ ÉPÜLETEK – ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRSZ

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK –

ÚJ TELEPÜLÉSRÉSZ

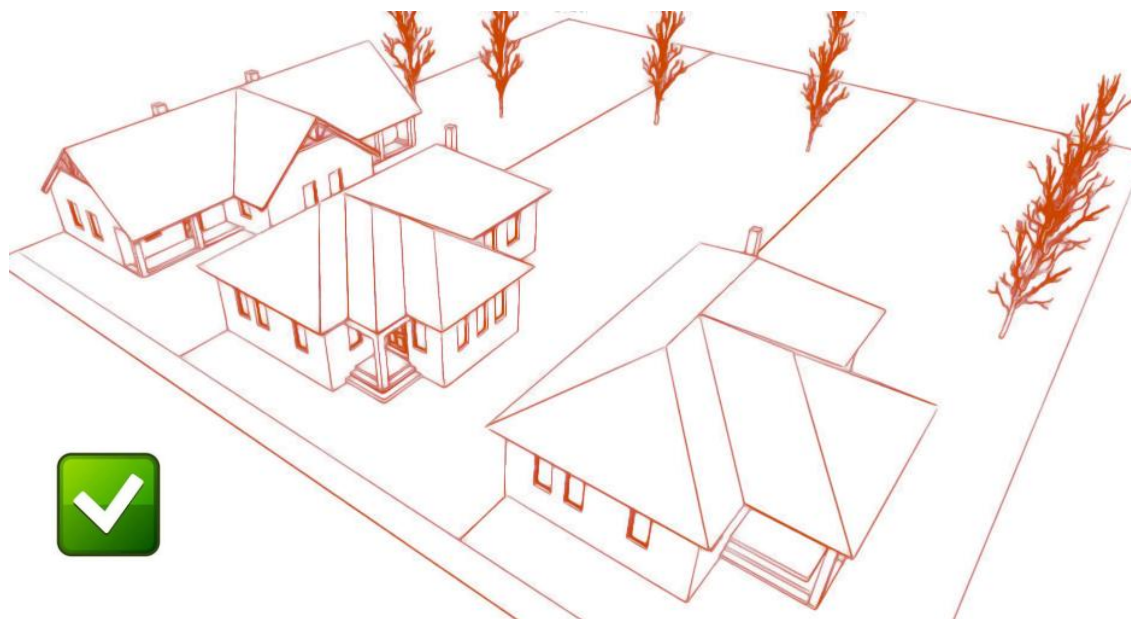
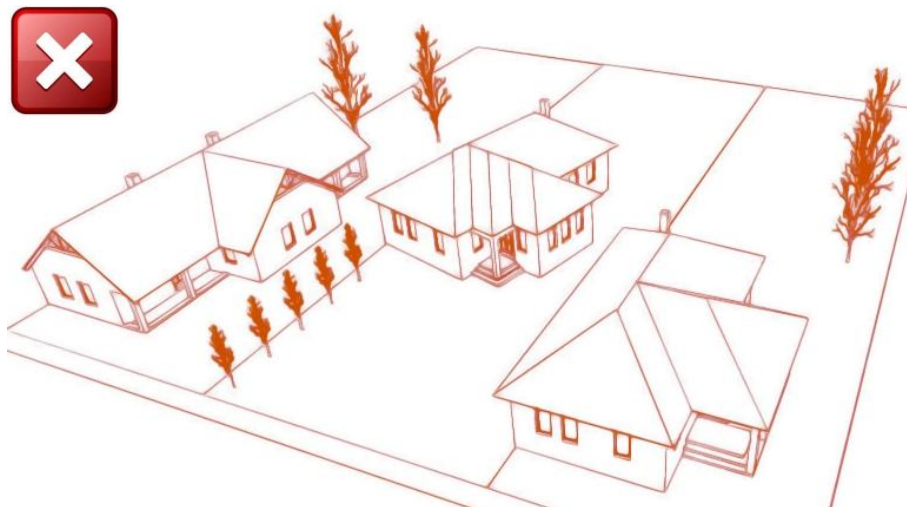
5.2

TELEPÍTÉS – Új településrész

Az új településrészen a beépítés oldalhatáron álló, az épületek elhelyezése a telken előkert kialakításával lehetséges. A településrészen számos telek beépítetlen, a megvalósult családi házak többsége kontytető, de megtalálható a nyeregtető, illetve összetett tetőforma is.

Nem megengedett az ingatlanon túlzott mértékű, indokolatlanul „hátrahúzott”, vagy az utca vonalától elforgatott rendszerű elhelyezése az épületnek. Minden esetben vizsgálni kell a közvetlen környezetet, az ahhoz való illeszkedés kívánatos.

Az új épületek elhelyezése minden esetben az utcára merőleges és párhuzamos rendszerű legyen, erre vonatkozóan semminemű eltérés nem megengedett. Az épület az építési telek elülső részébe kerüljön a hátsó részen védett kert kialakításának lehetőségét biztosítva.

TETŐHAJLÁSSZÖG – Új településrész

Bakonycsernye új településrészén az épületek tetőhajlásszöge $35\text{-}45^\circ$ között változik. Foghíjbeépítés, vagy bontást követő új épület elhelyezése esetén az új házaknak hasonló, a közvetlen környezetben található épületek tetőhajlássát figyelembe véve kell megépülni.

A túlzottan alacsony, kis hajlásszögű, és a meredek, nagy hajlásszögű tetők alkalmazása nem megengedett.

Új építési telkek kijelölésekor az ott létesíteni kívánt épületek tetőhajlásszögének is a településen jellemző mértékűnek kell lennie, túlzottan kis hajlásszög, lapostető, illetve nagy hajlásszögű tető sem megengedett.

TETŐFORMA – Új településrész

Bakonycsernye új településrészén az épületek tetőformája többségében kontytető, de találhatunk nyeregtetőt is.

Új ház építésekor a közvetlen környezet, szomszédok tetőformájához való illeszkedés ajánlott.

Egy olyan építési telekre, melynek szomszédságában kontytetős épületek állnak ne telepítsünk tördelt, széttagolt tetőformájú házat, helyette kontyolt tető kerüljön az épületre.

Amennyiben az építési telek körül nyeregtetős lakóházak jelennek meg ne kerüljön oda tördelt tetőforma, nyeregtető, összetett nyeregtető alkalmazásával illeszkedjünk az utcaképbe. Ugyanígy kontytetők közé se helyezzünk nyeregtetővel fedett épületet. Egyszerű tetőforma mellé egyszerű, a tördelt tetőforma szomszédságába mi is tördelt tetőformájú lakóházat tervezzünk.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK – Új településrész

Bakonycsernye új településrészén a vakolt homlokzatok dominálnak, helyenként kőburkolat jelenik meg.

A vakolt lakóházak színvilága igen változatos, rikító színeket azonban nem találunk, a sokszínűség ellenére a visszafogottság jellemző. Éppen ezért nagyon fontos a közvetlen környezethez való illeszkedés a színeket, és az anyaghasználatot tekintve. Minden esetben pasztell színeket alkalmazunk, az ún. földszíneket, illetve a hagyományos fehér színt részesítjük előnyben.

Nem elfogadható a rikító színek, giccses homlokzati elemek, valamint az élénk színű, fémes fényű fémlemez fedések és burkolatok alkalmazása. A homlokzat túlnyomó részén a vakolt felületek dominálnak.

AJTÓK, ABLAKOK – Új településrész

A ház homlokzata egyik oldalának nézete, rajza. Az épület utca felé mutatott képe annak főhomlokzata. Az épület képét, jellegét meghatározza tömegének egésze, illetve az egyes homlokzatok kialakítása, részleteinek gondos tervezése. A homlokzaton minden esetben nyílások jelennek meg, melyek ajtók, ablakok formájában tagolják, osztják azt, ezáltal meghatározva az élénk társulók összkepet, a ház hangulatát. Az épület ablakok és ajtók által nyit a külvilág felé, ezért is különösen fontos a megfelelő nyílászárók alkalmazása.

Anyagát tekintve jelen van a modern korra jellemző műanyag ablak, valamint a fa nyílászáró egyaránt. Az időjárás elleni védekezésre redőnyök, zsalugáterek szolgálhatnak.

Törekedni kell a környezethez való illeszkedésre, lehetőségeinkhez mérten a fa kivitelű ajtókat, ablakokat részesítsük előnyben.

Új építésű részen az ablakok inkább álló arányúak legyenek, de ne túlzottan keskenyek. Amennyiben redőny beépítése mellett döntünk az rejtett kivitelben történjen a nyílászáróval megegyező színben.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT – Új településrész

Az épített környezet meghatározója minden esetben az épületek tömegformálása, illetőleg homlokzati kialakítása. A homlokzat hangulatát a kialakításánál használt anyagok, azok összhangja, harmóniája határozza meg.

Bakonycsernye új településrészén fehér, sárga, visszafogott pasztellszínű vakolt felületek jellemzőek, helyenként kőburkolat található. Tetőfedő anyagként a cserép van jelen.

Új épület létesítésekor a közvetlen környezetben található családi házakhoz való illeszkedés elvárás, túldíszített, kirívó színű homlokzatok létrehozása nem kívánatos a területen.

Az új településrészén megengedett a kő, téglá, faburkolatok alkalmazása, az épület homlokzata azonban ne legyen túlszűfolt, a jó ízlés határain belül alkalmazzuk azokat.

Tetőfedő anyagként a agyag- és betoncserep alkalmazása javasolt, kerülendő a fényes felületű fémlemez, hullám- és trapézlemez, illetve a bitumenes zsindely alkalmazása.

RÉSZLETEK – Új településrész

Az épületekhez tartozó porták részleteinek gazdagsága lassanként bontakozik ki a szemlélődő előtt. Mind az épületek, mind pedig a kertek apró motívumai óriási szerepet játszanak az összkép kialakulásában.

A kert növényzete több funkciót is betölthet. Egyrészt gondozottsága, igényes kialakítása fokozza a természet sokszínűségének élményét. Hisz minden évszakban változó színük, formájuk, méretük folyamatos változást biztosít az épület állandóságának ellenpontjában mindig új megvilágításba helyezve azt. Másrészt az épület díszévé válhatnak, miközben a nyári forróságban árnyékoló szerepet töltenek be.

KERÍTÉSEK – Új településrész

A kerítések, korlátok, postaládák, lámpák az épületek kiegészítőiként alkotják az összkép részét. A színek harmóniája, az alkalmazott anyagok gondos kiválasztása az egész harmóniájának megteremtése szempontjából nélkülözhetetlen.

A telekhatárra, utcafrontra kerülő kerítés határvonal a közterület és az adott porta közt, ugyanakkor kapcsolatot is teremt avval. Az új településrészen az Arculati Kézikönyv készítésekor még kevés kerítés készült. A térelválasztás eszközeként áttört, igényes megjelenésű kerítéseket találunk, melyek átlátást, betekintést engednek.

A történeti településrészen áttört fa, vagy kovácsoltvas kerítéseket találunk, vakolt, illetve terméskő lábazattal. Az áttört felületeknek köszönhetően az előkert és a homlokzat jól látható.

A kerítések, kapuk az érkező vendég fogadásának színterei. A fogadtatás, az első benyomás igen fontos mindannyiunk számára, ezért kapuink, kerítéseink álljanak összhangban egymással és az épülettel, ne legyenek hivalkodók, esztétikus megjelenésükkel invitálják a látogatót.

A tulajdonosok szemmel láthatólag nagy hangsúlyt fektettek a lakóház és a kerítés harmóniájának megvalósulására.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK –

ZÁRTKERTEK, KÜLTERÜLETEK

5.3

Bakonycsernye területének jelentős hányadát zártkertek teszik ki, melyeken főként szőlő- és gyümölcsstermesztés folyik. A szőlőfeldolgozáshoz épületekre is szükség van. A domboldalon álló kis présházak jelenleg is megtalálhatók, karbantartásuk, állagmegóvásuk fontos feladata a borosgazdáknak.

A zártkerti ingatlanokon épület elhelyezésekor törekedjünk a tájba való illeszkedésre, használjunk minden esetben természetes anyagokat: követ, téglát, lehetőség szerint égetett agyagcserepet. A fémlemez, hullámpala, trapézlemez használata nem megengedett. A szőlőskertekben fellelhető présházak valóban a szőlőfeldolgozás célját szolgálják, méretük ne haladja meg a 60 m² hasznos alapterületet. Vakolt épület esetében a természettel egységet alkotó színek, a fehér és a földszínek pasztell árnyalatai használhatók.

A külterületek esetében a mezőgazdasági termelés a föld kevésbé jó minősége miatt háttérbe szorul Bakonycsernyén, a legelőként használt területeken viszont jelentős mértékű állattartás folyik. Ezeken a területeken épület elhelyezésére a termőföld művelési ág alól való kivonása után a mindenkor hatályos jogszabályoknak megfelelően van lehetőség. Amennyiben épület elhelyezésére kerül sor törekedjünk arra, hogy az adott célt kiszolgáló funkció csak annyi teret vegyen el a természeti környezettől, amennyi valóban szükséges. A használt anyagok, színek megválasztásakor minden esetben ügyeljünk a természettel való kényes egyensúlyra, a táj szépségeit, látképét ne zavarja az általunk a tájba illesztett épület tömege, színvilága se.

KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

5.4

Egy településről első benyomásunk mindig utcáinak, tereinek hatására alakul ki. Éppen ezért nem szükséges jelentős beavatkozás ahhoz, hogy a településről kialakult képen javítsunk.

Bakonycsernye lakosságának nagy része igen nagy hangsúlyt fektet arra, hogy telke és a közút közti területek igényesen gondozottak legyenek, s ezzel szebbé tegyék településüket. A háztulajdonosok gyakran alakítják, gondozzák ezeket a területeket így teremtve meg a kapcsolatot a magántelkek és a közterületek között. Ezeket a kialakuló „utcakerteket” gyakran színes lágyszárúakkal, cserjékkel, alacsony növésű díszfákkal színesítik.

A falu utcáinak gondozottsága, tisztasága az érkező, átutazó vendég számára kedvező színben tünteti fel a falut és lakosait. Éppen ezért törekedjünk a portánk előtti közterület tisztán és rendben tartására. Minden esetben kerüljük a szemmagasságban takaró növényzet alkalmazását. A keresztezésekben maximum 50-80 cm magasságú cserjéket, évelőket telepítsünk biztosítva a gépkocsivezetők számára a jó beláthatóságot a biztonságos közlekedés érdekében.

A virágos, zöld utcák, gondozott terek elengedhetetlen elemei az élhető településnek, a barátságos, esztétikus településképnek. A település utcáinak elsősorban gyümölcsfák telepítésére van lehetőség. A légkábellek védelme érdekében magasra nőző fák ültetése nem engedélyezett.

Az ingatlanok előtti közterületeken magáncélú építmények, műtárgyak elhelyezésére nincs lehetőség. Tárolási célokra kivételes, indokolt esetekben írásbeli önkormányzati hozzájárulással, rövid ideig lehetőséget biztosítunk, de öncélú, hosszú távú raktározás tilos ezeken a területeken.

Bakonycsernye településen egy evangélikus temető található az országos műemléki védelem alatt álló evangélikus templom közelében a hajdani településmaghoz kapcsolódva. Emellett a falu másik végén, az újabb részen található a falu köztemetője.

Az evangélikus temetőben található egy száz éves fa, mely a lakók nagy büszkeségeként „örködik” a holtak nyugalma felett igen jelentős ideje.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Bakonycsernyén a reklámtáblák, cégérek, hirdetések megjelenésüket tekintve sokfélék, igen színes képet mutatnak.

A hirdetés lényege a tájékoztatás, melyet utcaképbe illően tegyünk. A kihelyezett cégérek, cégtáblát esetében törekedjünk az épület anyaghasználatához, megjelenéséhez való illeszkedésre.

A jövőben törekedni kell a kulturált, egységes megjelenésükre, melyhez jó példaként szolgálnak az önkormányzat által elhelyezett, fából készült hirdető felületek, valamint az ezekkel összhangban kialakított utcatáblák.

IMPRESSZUM

BAKONYCSERNYE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Bakonycsernye honlapcíme: www.bakonycsernye.hu

Bakonycsernye Község Önkormányzatának

postacíme: 8056 Bakonycsernye, Rákóczi utca 83.

telefonszáma: +36-22/413-001

telefon/fax: +36-22/592-031

Polgármester: Turi Balázs

telefonszáma: +36-22/413-001

e-mail címe: pm.bakonycsernye@morterseghu

Főépítész: Ertl Antal

e-mail címe: ertl.antal@feterv.hu

Szerkesztette: Koselák-Mike Enikő– okleveles építészmérnök – É 07-0446

postacíme: 8065 Nagyveleg, Perczel Mór utca 9.

telefonszáma: +36-20/920-8225

+36-22/793-418

e-mail: mike.eniko@gmail.com

Szöveg: Koselák-Mike Enikő

Fotó: Koselák-Mike Enikő, Mike Dávid Sándor, Önkormányzati források

Grafikai tervezés: Koselák-Mike Enikő, Mike Dávid Sándor

Nagyveleg, 2017. szeptember